

Geachte collega's,
Beste vrienden van het CES,

Er valt mij als voorzitter van het Departement Economie de aangename taak te beurt u hier allen welkom te heten, ter gelegenheid van een Colloquium dat we organiseren om 50 jaar CES te vieren.

Naast de obligate productie van warme lucht die tijdens zo'n openingstoespraak de wereld wordt ingestuurd, wil ik graag van de gelegenheid gebruik maken om kort iets over het verleden, maar vooral veel over de toekomst te vertellen.

Zoals jullie weten is het Centrum voor Economische Studiën opgericht in 1955, door Karel Pinxten en Gaston Eyskens, en uitgebouwd door pioniers als Gaston Geens, Karel Tavernier, en tal van anderen hier aanwezig, die hun diplomatieke, organisatorische, of bezielende talenten hebben ingezet om te komen waar we nu staan.

Het Departement Economie, waarvan de werking sedert 1971 grotendeels samenvalt met het CES doordat alle professoren die een aanstelling hebben aan het Departement ook lid zijn van het CES, bestaat echter al veel langer. 77 jaar om precies te zijn, want het werd opgericht door Léon Dupriez in 1928.

Doordat het Departement Economie het canvas levert om aan onderzoek te doen, was er permanent een interactie tussen onderzoek en onderwijs. De middelen die binnenkwamen doordat professoren talrijke colleges verzorgden, werden eveneens ingezet, via medewerkers die doctoreerden, om het onderzoek te financieren. Er is grotendeels nu nog, een weerspiegeling van de onderwijsafstudeerrichtingen te vinden in de zogenaamde werkgroepen, waarrond het onderzoek is georganiseerd.

Voor dit Departement breekt een nieuwe toekomst aan. En de toekomst start op 1 augustus, dus over precies 2 maanden. De voorbije 4 jaar zijn er namelijk een groot aantal hervormingen doorgevoerd, zowel op het vlak van het onderwijs als qua bestuurlijke reorganisatie aan deze universiteit.

Laat me eerst even kort ingaan op het onderwijs. De Ba-Ma hervorming, U welbekend, is door het departement aangegrepen om onze economieopleiding grondig te herpositioneren. Van een situatie waarbij, vooral dan in het eerste jaar, het product meer was gaan lijken op

een eerste kan. TEW, zijn we geëvolueerd naar een situatie waar bij EW veel meer de nadruk gelegd wordt op het maatschappij-wetenschappelijk karakter van de opleiding.

Dit heeft ondermeer tot gevolg dat taalvakken en informatica als keuzevakken worden geprogrammeerd, dat boekhouden op een later moment in het curriculum wordt geïntroduceerd en dat Inleiding tot de Economie wordt opgesplitst in twee colleges, met name De Globale Economie en Markten en Prijzen. Tot slot kwam er een seminarie, reeds vanaf het eerste jaar, om studenten actief in contact te brengen met economische beleidsvraagstukken.

Deze bachelor laat toe door te stromen naar een initiële master, waarin het onderwijs is georganiseerd rond een beperkt gemeenschappelijk deel, en drie clusters van colleges die opnieuw de grote onderzoeksthema's waarrond we onderzoek doen, omvatten.

Een verdere vernieuwing betreft de grotere keuzevrijheid die aan de studenten wordt geboden. Dit geeft dan de mogelijkheid hun programma zo samen te stellen dat ze rechtstreeks in de Master in Business, Law and Economics kunnen instromen. Deze laatste Master betreft opnieuw een onderwijsvernieuwing, waarvan we een sterk vermoeden hebben dat het een succes wordt. We geloven dat de private sector en de overheid graag mensen zullen aanwerven die van een bepaald domein zowel de economische, juridische als managementaspecten verstaan. Ik geef u slechts enkele voorbeelden .....

Op het eerste zicht, met de beperkt evidentie waarover wij momenteel beschikken, blijken onze vernieuwingen aan te slaan. Na een aantal jaren waarin slechts een 30-tal generatiestudenten ons eerste jaar aanvatten, tellen we sinds dit jaar opnieuw een 80-tal eerstejaars economie. De evolutie van onze studenten aantallen zit overigens de laatste jaren opnieuw in de lift, zoals u kunt zien in figuur 1. Vooral de meer geavanceerde opleidingen, waarvan we er één sedert 1964 zelf organiseren, (het Msc. Econ.) en twee anderen (het MFI en het MIBE) waarin we sedert enkele jaren participiëren, zijn in opmars.

Maar ook de doctoraatsopleiding waar we momenteel een 60-tal inschrijvingen hebben is een succes. Met gemiddeld 3 tot 4 doctoraatsstudenten per professor is het onderwijs de laatste jaren vooral een "graduate" gebeuren geworden. Het is duidelijk dat we als netto exporteur van mensen met een doctoraat die gaan werken aan andere universitaire instellingen, binnen en buiten de associatie, binnenlandse en buitenlandse universiteiten, ook onze maatschappelijke rol vervullen. Zonder dat we echter de initiële instroom verwaarlozen, en dit tweesporenbeleid is een bewuste keuze.

Waarom vertel ik u dit allemaal? U bent hier namelijk gekomen voor de viering van 50 jaar C.E.S., een onderzoekscentrum. Wel, het zal ongetwijfeld duidelijk zijn dat met de sterk toegenomen uitbouw van het graduate niveau de fundamentele component in het onderwijs, maar ook het onderzoek, sterk is toegenomen. Opnieuw was dit een bewuste keuze. Immers, in een pan-Europese onderwijsruimte zijn wij meer en meer aangewezen op internationaal zichtbaar onderzoek om de aantrekkelijkheid van onze programma's te vrijwaren. Wat niet wegneemt dat we steeds beschikbaar bleven voor de maatschappij, als parlementslid, als adviseur van een Minister of de voorzitter van de Europese Commissie, als Lid van de Hoge Raad voor Financiën of als lid van de Raad voor de Mededinging.

Als we naar het aantal keren dat een lid van het departement in de pers komt kijken, zou ik zelfs durven stellen dat de Leuvense Economen nu méér gesolliciteerd worden door de media dan pakweg 20 jaar terug, en dat we hierop kort inspelen. Maar eerder dan uit te pakken met frontpagina-nieuws, zoals de onwenselijkheid van bepaalde financiële stromen of de wenselijkheid van een devaluatie, zullen we het hebben over meer technische onderwerpen. En de pers zal soms internationaal zijn, om de Financial Times maar eens te noemen.

Sta me toe nog even verder op het onderzoeksgebeuren aan ons departement in te gaan. Zoals u weet is de FETEW samengesteld uit 2 departementen, waarbij EW de kleinere broer is van TEW. Grosso modo vertegenwoordigen wij zo'n 30% van de ganse Faculteit. De recente universitaire hervormingen die zoals ik reeds aangaf ge-implimenteed worden per 1 augustus, hebben echter het departement als organisatorische éénheid afgeschaft om koepels of onderzoeksgroepen op te richten in de plaats. Deze hebben niet dezelfde bevoegdheden als de departementen, maar blijven wel instaan voor de organisatie van het onderzoek. Naar de buitenwereld toe zullen de koepels zich nog wel departement kunnen noemen, zodat er een departement economie blijft bestaan aan deze universiteit. Dit zal a.h.w. nu volledig samenvallen met het C.E.S., zoals wij dit steeds hebben gekend.

De organisatorische meerwaarde van deze operatie moet nog blijken. Maar ze heeft wel enkele gevolgen. Vermits het zusterdepartement beslist heeft zich op te splitsen in een 4-tal koepels, met name AFI, MSI, DOSIT en Marketing en Organisatie, komt een nieuw plaatje tot stand binnen de faculteit, waarbij EW instaat voor het grootste gedeelte van de middelen.

Hier ga ik toch even in op de cijfers om u een idee te geven van de grootte van het departement, zie de figuren 2,3 en 4.

U weet ongetwijfeld dat wij alles afweten van de werking van kleine en grote entiteiten, zoals regio's bijvoorbeeld, binnen een constitutioneel geheel. Van het kleinste en gesubsidieerde departement in de jaren 80 zijn wij echter geëvolueerd naar het kleine, subsidiërende departement in de jaren 90. De reden daarvoor is te vinden in een substantiële expansie van tweede en derde geldstroom middelen evenals massale export van inleidende colleges in de economie naar opleidingen binnen deze universiteit, die honderden studenten tellen. Of we nu in de toekomst naar het grote subsidiërende departement, analoog aan Vlaanderen binnen het Belgische geheel zullen evolueren, is onduidelijk, en hangt ondermeer samen met de evolutie van studentenaantallen, de associatie rond de KU Leuven, e.d.m., factoren die wij grotendeels trouwens niet zelf in de hand hebben.

Mij gaat het er in de toekomst ook niet om om te weten wie binnen de FETEW de subsidiërende en ontvangende koepels zijn. Er is nu namelijk een structuur gecreëerd die toelaat te gaan samenwerken, over groepen heen, veel meer dan voorheen. Van deze mogelijkheid wordt nu reeds actief gebruik gemaakt.

Veel belangrijker voor mij is de constatacie dat het onderzoek het onderwijs subsidieert aan dit departement, en dat dit vermoedelijk heel binnenkort ook het geval zal zijn in een aantal koepels in TEW. Dus dat de situatie totaal is omgekeerd ten opzichte van de situatie in het begin van mijn betoog, wanneer ik de situatie anno 1970-1980 schetste.

We moeten ons derhalve veel eerder vragen stellen bij de financiële stromen binnen onze universiteit, die ons in deze faculteit dwingen externe onderzoeksgelden aan te trekken, opdat de studenten nog voldoende begeleiding kunnen krijgen voor hun eindverhandeling. Vanuit de top van de universiteit zijn zonder enige noemenswaardige compensatie steeds maar middelen onttrokken aan de faculteit, door initiatieven als de Vlerick School, de Associatie, de uitbouw van centrale administratie, en dergelijke meer. Sommige van deze initiatieven, zoals VLGSMB bieden ongetwijfeld op middellange termijn voordelen. Er zijn dubbele aanstellingen waarbij een deel van het onderzoek zal meetellen voor de KULeuven, e.d.m. Maar op korte termijn zijn er verliezen aan mankracht, en wie zei er ook weer: "in the long run, we are all dead."

Toch heeft noch het onderwijs, noch het onderzoek moeten inboeten aan kwaliteit. Dit heeft enkel gekund dank zij steeds toenemende inspanningen van het professorenkorps, dat nog een derde taak heeft, en dat is maatschappelijk dienstverlening. Wat me opnieuw bij deze heugelijke dag brengt. Maar ook, en opnieuw, bij de toekomst. De hoger geschetste

universitaire hervormingen hebben namelijk nog minstens twee implicaties voor onze alumni. Ik besluit door ze kort met u te bespreken.

Vooreerst zijn er de welbekende Leuvense Economische Standpunten, waarvan er u vandaag een aantal nieuwe worden aangeboden. In de toekomst zullen deze ook open staan voor bijdragen van collega's uit andere koepels. Dit betekent dat u ook zal kunnen genieten van de maatschappelijke inzichten die zij uit hun werk distilleren. Dat dit relevant kan zijn, daarvan ben ik overtuigd. Denken we maar aan delocalisatie, onderzoek en ontwikkeling, fiscaliteit, rapporteringsregels voor ondernemingen, en tal van andere onderwerpen, ... Ten tweede wordt de voormalige TEW publicatie: Business Inzicht, opengesteld voor samenvattingen van het onderzoek van professoren van EW. Vermoedelijk zal u allen, als alumni van de faculteit, dit informatieblad ontvangen.

Tenslotte zullen wij meedoen aan een initiatief dat reeds enige jaren bestaat in TEW, met name De Fellows van het Hoge Heuvel College. Elke onderzoeksgroep in TEW kan een aantal fellows aanduiden, elk jaar opnieuw, waarbij de nieuwe lichter de oude vervangt. Naast een aantal contacten wordt er jaarlijks een dag georganiseerd waarbij de onderzoeksgroepen meedelen aan de fellows waar men zich mee bezighoudt qua onderzoek, en omgekeerd helpen fellows bij het aanreiken van problemen, financiële kanalen om onderzoek te financieren enz.

Binnen deze formule heeft men reeds een aantal EW afgestudeerden als fellow binnengehaald in het zusterdepartement, en ik ben blij dat minstens twee van hen hier vandaag aanwezig zijn, en hun duale aard onderkennen door ook nog als discussant te willen optreden op ons Colloquium. Ongetwijfeld wacht anderen van jullie deze eer, u weze gewaarschuwd, we zullen u weten te vinden.

Na dit alles kan ik enkel maar besluiten dat de toekomst van het Departement, en dus het platform vanaf hetwelk het CES opereert, ongetwijfeld heel wat troeven heeft meegekregen om het de komende jaren waar te maken.

Ik nodig jullie nu graag allen uit om een start te nemen met ons Colloquium, 50 jaar CES.

Prof. Dr. P. Van Cayseele
Voorzitter, Departement Economie